

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Genesis Enarratio

Chyträus, David

Vitebergæ

VD16 C 2625

Capvt Qvinqvagesimvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36126

C A P V T
 Q V I N Q V A G E -
 S I M V M.

DEI beneficio, Peruenimus ad portum uitae Iacob, uidelicet ad historiam beati discessus Iacob ex hac uita, ad aeternam & letissimam consuetudinem DEI & Ecclesiae coelestis, ad quam assequendam omnia uitae consilia & actiones pij referunt, & in ea uelut in tranquillissimo portu, eluctati ex uariis huius uitae iactatione & tristissimis arumnis, suauiter adquefcunt. Etsi autem Ioseph certo statuit patrem Iacobum non extinctum, sed in locum beatæ & DEI conspectu fruētis Ecclesiae translatum esse, tamen una cum uniuersa Ægypto patrem luget, & se precipuo ipsius desiderio affici ostendit.

Inseuit enim DEVS generi humano *σοφία* ut nos de ingenti amore suo erga Filium & erga nos, commonefaciat, & simul his uelut igniculis, ardentem beneuolentiam parentum erga liberos & liberorum erga parentes, accendat & inflamet.

Vult etiam nos, hisce storgis incitatos, & *ἀγαπή* amare nostros

nostros, & postquam à nobis discedunt, eorum desiderio affici, & in luctu pietatem probat.

Fateor igitur me quoq; magno in dolore & luctu uersari propter discessum carissimi Soceri mei, D. LAURENTII SMEDES, Inclytæ huius Reipublicæ Senatoris, qui ante biduum, ex hac mortali uita ad æternam Dei, & Filij ipsius, Domini nostri IESV CHRISTI, & omnium Sanctorum societatem, euocatus est. Etsi enim, cum & uoluntatem diuinam, & summa bona, ad quæ ex hac misera uita, corpore morbis obnoxio, & quidem tristissimis temporibus eum Deus exciuit, considero, moderari dolorem & potius me gratulari ipsi cœlestem consuetudinem, quàm deslere ipsius obitum debere agnoscam: tamen ægrè adhuc dolori resisto, & me luctus ac desiderij causas habere grauissimas existimo.

Complexus est me, non secus ac filium ex se natum, uera & paterna beneuolentia & fide. Ac ut Herodianus refert, M. Antoninum Imp. non qui longam generis seriem præferrent, aut qui opes nimias ostentarent, sed qui morum probitate atq; modestia uitæq; innocentia præcellerent, eos sibi generos diligendos putasse: Ita Laurentius etsi in præcipua & amplissima huius urbis familia natus erat, tamen Mihi, procul hinc ad Rhenum nato, nec ullam opum commendationem, sed bonam apud bonos famam uir-

tutis & diligentie in doctrinarum studijs habenti, Et
 liam à se honestissimè, ad omnia pietatis & diligentie
 Oeconomicae officia educatam, sanctissimo coniugij
 foedere copulauit. Et toto eo tempore, quo arctissimo
 hoc necessitudinis uinculo colligati fuimus, Omnia hu
 manitatis, fidei, amoris, & benignitatis paternae offi
 cia, mihi & meis cumulatè præstitit.

Nec erga me solum beneficus fuit: uerum etiam
 totum ordinem eruditorum in hac Academia & ali
 bi uersantium, eximia beneuolentia & honore pro
 secutus est. Cumq; multorum in hac urbe iudicia
 κωλυπικῶν, à literis & hominibus studiosis essent
 alieniora, tamen singulari constantia & grauitate,
 amorem & patrocinium ordinis Scholastici, semel
 recto iudicio susceptum, conseruauit. Intelligebat
 enim ueram dignitatem & splendorem literarum,
 quæ doctrinam de uera Dei agnitione, & omnium
 in uita bonorum & ornamentorum fontes continent.

Et uersatus erat ipse, cum in aliarum artium, tum
 uero in doctrinae Iuris studio, cuius cursum eo usq;
 perduxerat, ut ornatus gradu in Iure, multis suo con
 silio opem ferret, & cum Iudicis officio in hac Re
 pub. fungeretur, singularem prudentiam, integritat
 em, iusticiam, æquitatem, diligentiam & fidem omni
 bus bonis probaret.

Cumq; & ingenio perspicaci & prudentia lon
 go rerum usu confirmata, conditionem presentium
 negociorum, & sensus ac uoluntates hominum in gu
 bernat

bernatione uersantium, consideraret: memini multa ab eo, de secururis in Repub. confusionibus, & mutationibus periculosis, atq; etiam tumultibus prædici, quæ partim euentu comprobata sunt, partim adhuc impendent. Quæ ut mitiget Deus, & pacem Ecclesiæ ac literarum studijs necessariam tribuat, toto cum petore oro.

Carissimum socerum meum, non dubito diuina uoluntate ex hac sua statione, in qua fideliter Reipub. seruiuit, & iusta ac moderata consilia, Ecclesiæ ciuitati, & scholæ salutaria, semper amauit, euocatum esse, ne uideret secururas calamitates publicas, sicut scriptum est Esai. 56. Iusti colliguntur, & non est qui consideret. Antequam ueniet calamitas, auferentur Iusti, & uenient in pacem, & requiescent in cubilibus suis.

Ex hoc numero beatorum esse carissimum socerum meum non dubito. Certissimum enim est, homines, qui ueram de Deo, & Filio ipsius, Domino nostro Iesu Christo doctrinam amauerunt, & fide amplexi sunt, & acquiescentes in Filio Dei Mediatore ex hac uita discedunt, certo duci ad consuetudinem Ecclesiæ cœlestis.

Semper autem, & amauit Laurentius ueram Euangelij doctrinam, & illustria pietatis testimonia, in toto uitæ curriculo, & in hoc postremo agone ostendit.

Legit studiosè & assiduè, scripta diuinitus Ecclesiæ

eclesie tradita, & eruditorum enarrationes. Sæpe interueni ipse, cum honestissima matrona coniugi sue & filiabus, & reliquæ familie, uel scripta sacra, uel partem Locorum Theologicorum Philippi, in Germanicam linguam traductorum, uel Lutheri libellum, in quo partes Catechismi, & historiam Passionis, et Calendarium complexus est, uel enarrationem Euangeliorum à Luthero editam, prælegeret.

Filiæ summa pietate & diligentia, ad discendam Catechesin, ad quotidianam precationem, ad omnia pietatis, modestiæ, sedulitatis Oeconomicae, & cæterarum uirtutum officia, assuefecit.

Fouit singulari humanitate & beneficentia ministros Euangelij fideliter suo munere fungentes, Et familiam suam ad uenerandum Ecclesie ministerium & ministros hortatus est.

Cumq; aliquot annis corpus morbis obnoxium ferè assiduis agrotationibus cruciaretur, singulari patientia Deo imponenti eas ærumnas, sine ullo fremitu & indignatione obediebat. In hoc autem postremo agone illustrem suæ fidei confessionem sæpè repetiuit, & imprimis hanc consolationem, quod propter solum Filium Dei, Dominum nostrum Iesum Christum, pro nobis crucifixum & resuscitatum, non propter ulla nostra opera aut merita, remissionem peccatorum & uitam æternam consequamur. Huic soli se inuinit, in hoc solo se acquiescere, & animam suam à filio Dei conditam & redemptam, se eidem reddere

et commendare adfirmabat. In hac fide et inuocatione filij Dei, domini nostri Iesu Christi, Anima sancta et Deo chara, ex eius corpore placidissime discessit hoc anno 1555. die 16. Nouemb: paulo ante horam duodecimam meridiei.

Cum autem hos euentus diuino consilio regi, et pie morientes ad dulcissimam DEI consuetudinem traduci certum sit, non est repugnandum iusticie diuine, qua totum genus humanum morte oneratum est. Imo gratie Deo agende sunt, quod immensa bonitate nos, ex hisce miserijs liberatos, ad suae lucis, sapientiae, iusticiae, et uitae aeternae fruitionem uocat. Hac fide et spe immortalitatis et leticiae perpetuae confirmatus Ioseph, luctum ex morte patris Iacobi conceptum moderatur. Eius exemplum nos quoque imitari conemur, et nostros animos ad hanc migrationem, studijs doctrinae caelestis, uera fide et inuocatione Filij Dei, domini nostri Iesu Christi, qui est Auctor et donator immortalitatis preparemus.

Sed nunc ad Historiam sepulturae Iacob, et ultimum caput Genesis reuertor, in quo Duo Loci praecipue considerandi sunt.

I.

DE CEREMONIIS
Funerum.

m s Sem-

Scmper Ecclesia Dei, inde usq; ab initio, pias sternerum & sepulturæ ceremonias seruauit, & in funeribus pios hominum congressus fieri uoluit, in quibus non inania spectacula exhiberentur, ut Ethnici postea fecerunt, nec tantum de amore erga uiuum testimonia ederentur, sed ut homines commonescerent,

1. De causis Mortis & ingentium miseriarum humanarum.
2. De liberatione promissa propter Filium Mediatorem, qui caput serpentis conculcaturus erat, qui ideo assumpsit humanam naturam, ut abolita morte uitam nobis redderet.
3. De uenturo Iudicio.
4. De Resurrectione & Vita aeterna.
5. Ut communibus precibus mitigationem publicarum miseriarum impetrarent.
6. Ut suam quisq; uitam Deo commendaret.

Est enim uita, donum Dei, eiusq; prorogatio propter tres causas optanda est, & à Deo petenda.

1. Ut discamus ueram de Deo doctrinam, cuius cognitionem in hac uita inchoari necesse est.
2. Ut usu eam confirmemus.
3. Ut seniores iuniorum studijs & moribus gubernandis presint.

Hæc doctrina grauissima in hoc funere Iacob etiam diligenter considerentur.

II.

DE PLACABILITATE.

Ioseph condonans fratribus Parricidium erga se, quantum in ipsorum uoluntate erat, admissum, illustre exemplum est Heroicæ placabilitatis & mansuetudinis, quæ non est tenax offensionum & odiorum, sed moderatur & reprimit iracundiam, & uindictæ cupiditatem, & propter heroicam naturæ bonitatem iniurias & peccata condonat. Ut enim in Deo, sic in Heroicis & diuinis hominibus, bonitas & clementia, supra ceteras uirtutes, eminet, ut dicitur,

Quo quisq; est maior, magis est placabilis iræ,
Et faciles motus mens generosa capit.

Et Seneca.

Nihil est magnum, quod non idem sit placidum.

Pertinet autem Mansuetudo ad Quintum præceptum Decalogi, Inde igitur copiosior explicatio petatur.

Ioseph mortuus est) anno Mundi 2309.

Ante Exitum ex Ægypto annis 144.

Consideretur autem conclusionis loco in Genesi hæc concio Epistolæ ad Ebræos. Habentes hanc fidem mortui sunt omnes Patres cum non accepissent promissiones, sed procul eas uidiissent & credidissent, salutari

salutassentq; confessiq; essent se hospites & peregrinos esse in terra. Nam hæc qui dicit, declarat se patriam inquirere. Et si illius memores fuissent, unde fuerant profecti, habebant oportunitatem reuertendi. Nunc autem meliorem expetunt, hoc est, caelestem. Quare non erubescit ipse Deus, uocatur Deus illorum, parauit enim illis ciuitatem.

Ἀνακεφαλαίωσις Materialium in
Genesis.

Postquam Deo iuuante, absoluta est Genesis enarratio, diligenter colligant studiosi illustria testimonia, de singulis membris doctrinae Christianae. Omnia enim Ecclesiae membra necesse est tenere fundamentum, hoc est, Articulos fidei omnes in unum corpus redactos.

Primum igitur meminerint auditores, in toto hoc libro Genesis, præcipuum locum obtinere, Promissionem de uenturo Semine Christo, Adæ, Abrahæ, Isaac & Iacob, traditam.

Deinde sciant, Quatuor prima Capita, fontem esse totius Scripturae Sacrae, & omnia reliqua Prophetarum et Apostolorum scripta, tanquam commentaria esse in hæc priora capita, sicut ex enarratione perspicuum est.

Postea cogitent ordine Testimonia de singulis Doctrinae articulis.

De

De Deo & tribus personis Diuinitatis cap. 1. 2.
3. 18. 19. 48. 35. Genesis testimonia extant.

De creatione & sustentatione rerum cap. 1. 2.

De causa peccati, de lapsu Angelorum & homi-
rum cap. 3.

De peccato Originis, cap. 3. 5. 6. 8.

De peccato Mortali & ueniali, & de lapsibus
Sanctorum, cap. 4. 9. 3. 8. 19. 20.

De Lege cap. 3.

De Euangelij promissione, cap. 3. 12. 22. 26.
28. 49.

De persona Christi, iisdem locis.

De beneficijs Christi, ibidem.

De adplicatione beneficiorum Christi, seu de iu-
sticia fidei, cap. 4. 12. 15.

De iusticia bonæ conscientie, seu de bonis ope-
ribus, cap. 4.

Et de singulis uirtutibus or- dine iuxta pra- cepta Decalo- gi.	}	1. Timor Dei. 6. 7. 19.
		2. Fides. 12. 3. 15. 32.
		3. Patientia. 12.
		4. Inuocatio. 32.
		5. Confessio. 12.
		6. Castitas. 2. 39. 34. 19.
		7. Iusticia in contractibus. 23. 33.
		8. Mansuetudo. 50.
		9. Veritas. 12. & c.

De Ecclesia cap. 4. 5. 17. 18. 21.

De mis

De miranda instauratione et conseruatione Ecclesie & piorum. 6.7.12.41.19.

De Sacramentis cap. 4.17.9.

De Sacrificijs, cap. 4.8.

De Sacerdotio Christi, cap. 14.

De prædestinatione, de libero arbitrio, et de contingentiâ, cap. 25.

De regno Christi, cap. 49.

De cruce & calamitatibus Ecclesie & ueris consolationibus, cap. 3.37.

De extremo Iudicio, de Resurrectione corporum, & uita æterna, cap. 4.25.

De Magistratibus ciuilibus, & de dignitate reum politicarum, cap. 9.13.

De coniugio & uita Oeconomica, cap. 2.24.

Hi tituli ferè summam continent doctrinæ Christianæ, omnibus ad animarum salutem necessaria.

Quare ad eos, in tota lectione scripturæ, præcipua dicta & historiæ, referantur, Finis.

L A V S D E O.